

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.I.417/2008/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. év szeptember hó 30. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A jelentős kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terheltek ellen folyamatban volt büntető ügyben az **I. rendű terhelt védője** által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Nyíregyházi Városi Bíróság 43.B.1387/2006/28. számú ítéletét, valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.Bf.761/2007/4. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja, és a vagyonekhozást mellőzi. Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2007. szeptember 20. napján kelt 43.B.1387/2006/28. számú ítéletével az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként, üzletszerűen elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntetében, bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében, valamint társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében, és ezért halmazati büntetésül két év négy hónapi börtönbüntetésre és két évi közügyektől eltiltásra ítélte, valamint vele szemben 3.000.000 millió forint vagyonekhozást rendelt el.

Az ítéleti tényállás lényege a következő:

Az I. r. terhelt a terhére megállapított bűncselekmény elkövetése előtt büntetve nem volt, azonban azt követően - azonban még a felülvizsgálattal érintett első fokú ítélet meghozatala előtt - négy alkalommal folyt ellene büntetőeljárás és született jogerős ügydöntő határozat. Ezek közül két ügyben az eljáró bíróságok folytatólagosan elkövetett csempészet vétsége, egy ügyben 4 rb. csalás büntettségének kísérlete, 2 rb. csalás vétségének kísérlete, valamint 8 rb. közokirat-hamisítás büntetése, 8 rb. magánokirat-hamisítás vétsége, 7 rb. szerzői jogok megsértésének vétsége, 27 rb. szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétsége, egy ügyben pedig csalás vétsége és magánokirat-hamisítás vétsége miatt szabtak ki vele szemben büntetést; három alkalommal pénzbüntetést, egy alkalommal pedig börtönbüntetést. Az ezen - jogerős határozatokkal elbírált - bűncselekmények elkövetési ideje a 2002. szeptember 26. és 2005. szeptember 27. napja közötti időszak.

A terhelt 2003-tól kezdődően vagyon elleni bűncselekményekből tartotta fenn magát.

2003. június 17-ét megelőzően megállapodott az ügy III. r. terheltjével, hogy megvásárolja személygépkocsiját 6.000.000 forintért. A vételár felét kifizette, és a járművet birtokba vette. Az írásba foglalt adásvételi szerződésben azonban a vevő nevét nem töltötték ki, és azt keltezéssel sem látták el, miután az I.r. terhelt közölte társával, hogy a vételár másik felét kölcsönből fogja fedezni, ő azonban nem kaphat hitelt, azt más veszi majd fel, ezért annak a nevére kerül majd a gépkocsi is.

Majd az I. r. terhelt rábírta az ügy II. r. terheltjét, hogy helyette kölcsönt igényeljen. Megállapodásuk alapján a II. r. terhelt 2003. június 17-én a sértett pénzintézethez kérelmet nyújtott be 3.000.000 forint kölcsön folyósítása iránt, azzal, hogy azt egy gépkocsi 6.000.000 forintos vételárának kiegyenlítésére kívánja fordítani. Kérelméhez csatolta azt a hamis munkáltatói igazolást, amelyet az I. r. terhelt készített, és amely szerint a II. r. terhelt egy kft. alkalmazottja havi 170.000 forint nettó jövedelemért. A kölcsönkérelem elbírálásához a pénzintézet rendelkezésére bocsátotta azt a 2003. július 1-i keltezésű hamis tartalmú adásvételi szerződést is, amelyben vevőként a II. r. terhelt szerepelt.

A bank a kölcsönszerződést ezek alapján megkötötte, a 3.000.000 forintot átutalta és azt 2003. július 16-án az I. r. terhelt vette fel. Annak visszafizetése egyik terheltnek sem állt azonban szándékában, és arra lehetőségük sem lett volna.

A törlesztő részletek fizetésének elmulasztása miatt a pénzüintézet a járművet visszavette, és 2.675.000 forintért értékesítette, így kára részben megtérült.

A hamis tartalmú adásvételi szerződést a gépjármű tulajdonjogának átírása érdekében a II. r. terhelt 2003. július 4. napján egy okmányirodában benyújtotta, ahol a tulajdonos-változás bejegyzése a jármű forgalmi engedélyébe, majd a központi gépjármű-nyilvántartásba ennek alapján megtörtént.

Az első fokú határozat ellen az I. r. terhelt és védője a közokirat-hamisítás büntette miatt emelt vád alóli felmentés, a csalási cselekmény kapcsán az üzletszerűen elkövetettkénti minősítés mellőzése, valamint a büntetés enyhítése érdekében jelentett be fellebbezést.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság a 2008. január 23. napján kelt 2.Bf.761/2007/4. számú végzésével felülbírált az első fokú ítéletet, és azt helybenhagyta azzal, hogy a pénzüintézet által előterjesztett polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítotttnak tekintette.

Az ítéleti tényállást e terhelt tekintetében annyiban egészítette ki, hogy a személygépkocsi értékesítéséről az I. r. terhelt 2003. június 7-én állapodott meg a III. r. terhelttel, akinek a vételárból 3.000.000 forintot a bankkölcsön felvételét követően fizetett ki; a sértett pénzüintézet a kölcsönszerződéssel egy időben vételi jogot alapító szerződést is kötött a II. r. terhelttel, és ezt a jogát érvényesítve jutott a gépkocsi birtokába; 2.660.208 forint kár megtérítése iránt a sértett bank polgári jogi igényt terjesztett elő.

A jogerős ítéletek ellen az I. r. terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára alapozva.

Az indítványozó szerint tévesen minősítették az eljáró bíróságok a terhelt csalási cselekményét üzletszerűen elkövetettnak, mivel azok az eljárások, amelyekre tekintettel voltak e minősítés kapcsán, még nem zárultak le. Tévedtek akkor is, amikor a közokirat-hamisítás bűncselekményében védenca bűnösségét megállapították. A II. r. terhelt ugyanis hozzájárult ahhoz, hogy a gépkocsinak tulajdonosa legyen; erre nézve nem tévesztette meg senki, így az adásvételi szerződést vevőként tulajdonszerzési szándékkal írta alá. Álláspontja szerint ezért a II. r. terhelt tulajdonosi minőségének feltüntetése a gépjármű okmányain nem valótlan adat.

Ezen túlmenően arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok nem tárták fel maradéktalanul a tényállást. Ezért a hitelt átvállaló autókereskedő megkeresését is indítványozta annak igazolása érdekében, hogy védencét a gépjármű használatba vételekor nem vezette csalási szándék.

Mindezek alapján kérelme arra irányult, hogy a Legfelsőbb Bíróság változtassa meg a megtámadott határozatokat, mellőzze a csalási cselekmény üzletszerűen elkövetettkénti minősítését, mentse fel a terheltet a közokirat-hamisítás büntettének vádja alól, és ezekre tekintettel enyhítse a kiszabott büntetést.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati kérelmet a tényállást támadó részében a törvényben kizártnak, egyebekben alaptalannak ítélte meg (Bf.1232/2008.).

Álláspontja szerint az indítványban a közokirat-hamisítás büntette kapcsán kifejtettek az irányadó tényállást támadják; ez pedig a felülvizsgálati eljárásban nem megengedett. Az üzletszerűség megállapítása során pedig nem tévedtek az eljáró bíróságok; azt egyetlen bűncselekmény elkövetése is megalapozhatja, ha az elkövető ismétlődő és rendszeres haszonszerzésre törekvő akarat-elhatározása egyértelműen felismerhető. Ez utóbbit pedig más eljárás tárgyát képező bűncselekmények elkövetése is igazolja. Miután az eljáró bíróságok nem sértettek anyagi jogszabályt sem a cselekmények minősítése, sem a büntetés kiszabása során, a megtámadott határozatok hatályban tartására tett indítványt.

A védő a Legfőbb Ügyészség indítványára reagálva beadványában kifejtette, hogy a súlyosabb minősítés megállapítása a folyamatban lévő büntetőeljárásokra alapozva az ártatlanság vélelmének sérelmét jelentette, és fenntartotta a közokirat-hamisítás kapcsán kifejtett álláspontját is, mivel azzal megítélése szerint nem a jogerős ítéletben megállapított tényállást támadta, hanem a közokiratba bejegyzett adat hamis voltát vitatta.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, e tényállás a felülvizsgálati eljárásban nem támadható.

A jogerős ítéleti tényállás szerint az autó új tulajdonosának személyére vonatkozó, a közokiratokba bejegyzett adat valótlan. Így a védő indítványában az I. r. terhelt terhére megállapított közokirat-hamisítás büntette kapcsán az irányadó tényállásban rögzített tények helytállóságát vitatta. Ezért az indítványnak a jogerős ítéletben közokirat-hamisításként értékelt cselekményre vonatkozó részével – a felülvizsgálat kizártsága miatt – a Legfelsőbb Bíróság érdemben nem foglalkozott.

Ugyanezen oknál, azaz a tényállás támadásának kizártságánál fogva a védőnek a bizonyítás lefolytatására vonatkozó - a hitelt átvállaló autókereskedő megkeresésére vonatkozó - indítványa sem volt teljesíthető.

Az indítvány egyebekben nem megalapozott.

Kétségtelen, hogy a törvényi szabályozás szerint az üzletszerűségnek két együttes feltétele van: részint az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, részint pedig a rendszeres haszonszerzésre törekvés.

Az irányadó bírói gyakorlat szerint azonban az üzletszerű minősítést egyetlen bűncselekmény elkövetése is megalapozhatja, ha az elkövető szándéka - a rendszeres haszonszerzésre törekvés több bűncselekmény elkövetése révén - egyértelműen megállapítható. Ez a következtetés levonható a más eljárásban terhére megállapított ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények kapcsán is.

Helyesen utalt arra az indítványozó, hogy a megtámadott határozatok meghozatalakor jogerősen el nem bírált bűncselekmények a jelen ügyben elbíralt bűncselekmény minősítése során nem voltak figyelembe vehetőek. Azonban az I. r. terhelt bűnösségét több rendbeli vagyon elleni bűncselekmény miatt még az első fokú határozat meghozatalát megelőzően két ügyben is jogerősen megállapították az eljáró bíróságok. A jelen ügyben elbíralt bűncselekmény elkövetési ideje ezeknek a bűncselekményeknek az elkövetési ideje közé illeszkedett. Így - ahogy arra a másodfokú bíróság indokolásában utalt is - megalapozott volt az első fokú bíróságnak az a következtetése, miszerint az I. r. terhelt a bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedett.

Erre figyelemmel nem sértettek büntető anyagi jogi szabályt az eljáró bíróságok, amikor a terhére megállapított bűncselekményt üzletszerűen elkövetettnek minősítették.

A Be. 423. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a megtámadott határozatok csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részükben és csak az abban meghatározott ok alapján vizsgálhatóak felül.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat is csak az indítvánnyal megtámadott részükben, és csak az abban megjelölt ok alapján vizsgálta felül.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint helye van felülvizsgálatnak akkor is, ha ugyan a bűncselekmény minősítése törvényes, azonban a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

A terhelttel szemben a vagyonelkobzás alkalmazására a terhére megállapított - és a felülvizsgálati indítvánnyal érintett - családi cselekmény kapcsán került sor.

Ennek jogszabályi alapját az első fokú bíróság a Btk. 77/B. § (1) bekezdésében jelölte meg, anélkül, hogy annak bármelyik pontját felhívta volna. A hivatkozott törvényhely a) pontja szerint vagyonelkobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett; míg a c) pont szerint a vagyonelkobzást arra a vagyona kell elrendelni, amely az ilyen módon szerzett vagyon helyébe lépett.

A jelen ügyben a kölcsönként felvett - és bűnös úton szerzett - pénz helyébe a gépkocsi lépett, így a vagyonelkobzást erre a gépkocsira vonatkozóan kellett és lehetett volna elrendelni.

A Btk. 77/C. § (1) bekezdés a) pontja alapján a vagyonelkobzást pénzösszegben kifejezve kell elrendelni, ha a vagyon már nem lelhető fel; így a jelen ügyben is akkor lehetett volna a gépkocsi elkobzása helyett a vagyonelkobzást pénzösszegben kifejezni, ha a gépkocsi nem lelhető fel.

A vagyonelkobzásra vonatkozó rendelkezések kapcsán a Legfelsőbb Bíróság BKv. 69. számú véleményében akként foglalt állást, hogy a vagyonelkobzás célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása; nem lehet vagyonelkobzást elrendelni arra a vagyona, amit a sértettnek kell kiadni, vagy amely már a sértetthez visszajutott.

A kérdéses gépkocsit az eljárás során magánfélként is fellépő sértett visszakapta és értékesítette. Így nyilvánvaló, hogy a gépkocsi elkobzásának nincs helye.

Nincs azonban helye a vagyonelkobzás pénzösszegben kifejezett elrendelésének sem, hiszen a bűnös úton szerzett vagyon elvonása megtörtént.

Mindezekre figyelemmel törvénysértően került sor az ügyben a vagyonelkobzás alkalmazására a terhelttel szemben.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta és az I. r.

terhelttel szemben alkalmazott intézkedést mellőzte; egyebekben azonban e terheltre vonatkozóan hatályban tartotta azokat.

Ez természetesen nem képezi akadályát annak, hogy a polgári jogi igényének érvényesítésével egyéb törvényes útra utasított magánfél - amennyiben úgy véli, hogy kára teljes egészében nem térült meg - kártérítési igénnyel lépjen fel a terhelttel szemben.

Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontján, valamint a 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Be. 421. § (3) bekezdésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy a más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2008. szeptember 30.

Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészár Róza s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok

AIné